

НАМО

Национална асоциация за международни отношения

17

*Да се
решават
за всички
10.10.2011*

СТАНОВИЩЕ

на Национална асоциация за международни отношения
по конституционно дело № 8/2011 г.

**УВАЖАЕМИ ГОСПОДИН ПРЕДСЕДАТЕЛ НА КОНСТИТУЦИОННИЯ СЪД,
УВАЖАЕМИ ГОСПОЖИ И ГОСПОДА КОНСТИТУЦИОННИ СЪДИИ,**

С определение на Конституционния съд, постановено на 27 септември 2011 г., въз основа на чл. 19, ал. 1 от Закона за Конституционния съд, Националната асоциация за международни отношения е конституирана като заинтересована страна по конституционно дело № 8 от 2011 г. Делото е образувано по искане на 56 народни представители от 41-ото Народно събрание на основание чл. 149, ал. 1, т. 2 и т. 4 от Конституцията на Република България. С посоченото определение искането е допуснато за разглеждане по същество.

Народните представители са отправили искане за установяване на противоконституционност и несъответствие с международни договори на Закона за изменение и допълнение на Закона за дипломатическата служба (обн. ДВ, бр. 69 от 08.09.2011 г.).

Националната асоциация за международни отношения (НАМО) счита, че искането за обявяване на противоконституционност на приетия от Народното събрание на Република България Закон за изменение и допълнение на Закона за дипломатическата служба (ЗИД на ЗДС) е основателно и изтъква следните доводи и аргументи:

I. Въз основа на експертизата и международно признатия авторитет на НАМО, които са основание да бъдем конституирани като заинтересована страна по дело № 8 от 2011 г., считаме, че ЗИД на ЗДС е в пряко противоречие с множество универсални международни актове и договори; такива, сключени в рамките на Съвета на Европа; актове и договори на Европейския съюз, както и с ангажиментите, произтичащи от актове и документи на Организацията за сигурност и сътрудничество в Европа (ОССЕ). По-конкретно, ЗИД на ЗДС е в противоречие на следните разпоредби, които са със задължителен характер:

- чл.2 на Всеобщата декларация за правата на човека;
- чл.2, чл. 25 б.,,с“, чл. 26 от Международния пакт за гражданските и политическите права;
- чл.2, т.2 от Международния пакт за икономическите, социалните и културните права;
- чл. 2 и чл.3, б. “b” от Конвенцията за недопускане на дискриминация (Труд и заетост), известна като Конвенция 111 на МОТ;
- чл. 14 от Конвенцията за защита на правата на човека и основните свободи (Европейската конвенция за правата на човека);
- чл.6, т.2 и т.3 от Договора за Европейския съюз относно Европейската конвенция за защита на правата на човека и основните свободи;
- чл. 20 и чл. 21 от Хартата на основните права на Европейския съюз;
- Седми принцип от Декларацията за принципите, ръководещи отношенията между държавите-участнички, на Заключителния акт от Общоевропейското съвещание за сигурност и сътрудничество в Хелзинки през 1975 г.;

- т.13.7 от Виенския документ от 1989 г.;
- т.5.9 от Копенхагенския документ 1990 г.;
- Парижката харта за нова Европа на Съвещанието за сигурност и сътрудничество в Европа (СССЕ) през 1990 г.;
- т.12 от Хелзинкския документ: Предизвикателствата на промяната, на Срещата на държавните и правителствените ръководители на СССЕ през 1992 г.;
- т.7 от Будапещенския документ: Към истинско партньорство в новата ера, на Срещата на държавните и правителствените ръководители на СССЕ през 1994 г.;
- т.2 от Истанбулския документ на Срещата на държавните и правителствените ръководители на ОССЕ през 1999 г.;
- т.7 от Паметната декларация от Астана: Към общност на сигурност, на Срещата на държавните и правителствените ръководители на ОССЕ през 2010 г.

II. От гледна точка на принципа на върховенството на правото, възражения предизвиква процедурата на разработването и приемането на ЗИД на ЗДС. Тя бе иницирана с намерение за ретроактивно узаконяване на вече предприети от изпълнителната власт административни действия, които изначално представляват нарушение на действащата в дадения момент законова уредба. Тези незаконосъобразни актове включват назначения (както в чужбина, така и в Министерството на външните работи) на старши длъжности в дипломатическата служба, без назначаваните лица да съответстват на формулираните в действащия към определения момент Закон за дипломатическата служба изисквания. Като пример ще посочим, че на длъжностите „консул” и „постоянен секретар” са били назначавани лица без изискуемия съгласно действащата към дадения момент нормативна уредба стаж.

III. НАМО счита, че следните разпоредби от ЗИД на ЗДС: § 19, т. 2 (с който се създава нова ал. 4 на чл. 27 от ЗДС); § 22 (с който се създава нова ал. 3 на чл. 31 от ЗДС) и § 24 (изменящ чл. 33 от ЗДС), създават условия за дискриминиране на определен кръг лица, чрез въвеждане на забрана да бъдат назначавани или да продължават да заемат публични длъжности в дипломатическата служба по смисъла на чл. 3, ал. 1, т. 23 и 26 от Закона за достъп и разкриване на документите и за обявяване на принадлежност на български граждани към Държавна сигурност и разузнавателните служби на Българската народна армия. Това ограничение, което по своята същност има лустрационен характер по отношение на лицата, за които има данни за принадлежност към службите на Държавна сигурност и разузнавателните служби на Българската народна армия, е в пряко противоречие с чл. 4, ал. 1 и ал. 2; чл. 5, ал. 1; чл. 6, ал. 2; чл. 57 и чл. 98, т. 6 от Конституцията на Република България, както и с чл. 14 от Конвенцията за защита правата на човека и основните свободи; чл. 2, чл. 25 и чл. 26 от Международния пакт за граждански и политически права; чл. 20 и чл. 21 от Хартата на основните права в Европейския съюз.

Параграф 52 от ЗИД на ЗДС разпростира действието на ограничителните норми на § 19 и § 24 и върху заварените случаи към датата на влизане на изменителния закон в сила, като по този начин безспорно се придава обратно действие на санкционна норма, което е недопустимо за една правова държава, каквато е Република България съгласно чл. 4, ал. 1 от Конституцията. Смятаме, че цитираните разпоредби противоречат и на чл. 48, ал. 1 и ал. 3 от Конституцията на Република България, тъй като с тяхното въвеждане се нарушава основно конституционно право, а именно правото на труд и свързаните с него права на избор на професия и работно място на всеки български (и европейски) гражданин.

Лустрационният характер на ЗИД на ЗДС поражда изключително безпокойство. Не приемаме изявленията, че дипломатите, за които има данни за принадлежност към службите на Държавна сигурност и разузнавателните служби на Българската народна армия, ще бъдат оставени на работа в Министерство на външните работи. Дори това да се случи, те едва ли

ще получат съответстващи на тяхната квалификация и професионален опит длъжност и отговорности. Тези дипломати имат опит, експертиза и авторитет, отлични контакти с колеги по света, които са изключително полезни за постигането на националните цели и приоритети – достигане на следващото ниво на интеграция (Шенген и еврозона), либерализиране на пазара на труда на някои наши партньори, премахване на американските визи за българските граждани, укрепване на добросъседството в нашия регион и много други. Дипломатите доказаха своите качества с последователната и високопрофесионална работа по изпълнението на критериите и присъединяването на Република България към НАТО и ЕС, осъществявана през последните 20 години. България не може и не следва да си позволява разхищение на своя експертен потенциал, както и повторно унижение на тези дипломати и на дипломатическата служба като цяло. Искаме да напомним, че висшите ръководни длъжности във външните министерства на нашите партньори и съюзници се заемат от дипломати с най-висок дипломатически ранг, с доказани управленски способности, добре познаващи работата в своето ведомство и дипломатическите представителства в чужбина.

В допълнение, така предвидените в ЗИД на ЗДС текстове няма да създадат условия за мотивиране на засегнатите от атакуваните разпоредби дипломати да предадат своя ценен опит и знания на по-младото поколение. По този начин ще се наруши и един от основните принципи на дипломатическата служба – приемствеността.

IV. На следващо място, следва да се обърне внимание на това, че с § 43 от ЗИД на ЗДС се изменя уредения в чл. 69 от ЗДС ред за прекратяване на дългосрочните командировки на ръководителите на дипломатическите представителства на Република България от страна на министъра на външните работи по начин, който влиза в противоречие с чл. 98, т. 6 от Конституцията на Република България, тъй като се изземват правомощия, които са от изключителната компетентност на Президента на Република България.

V. Изключително тревожен е фактът, че предвидената предварителна проверка по чл.27, ал.1, т.2 от Закона за достъп и разкриване на документите и за обявяване на принадлежност на български граждани към Държавна сигурност и разузнавателните служби на Българската народна армия се превръща в задължителна процедура и критерий за развитие в дипломатическата служба. Считаме, че по този начин ЗИД на ЗДС „дописва” или фриволно тълкува Закона за достъп и разкриване на документите и за обявяване на принадлежност на български граждани към Държавна сигурност и разузнавателните служби на Българската народна армия. Поставя се начало на опасна тенденция, която може да се разпространи и върху други държавни служби и сфери на обществото. В резултат на това, голям брой специалисти и професионалисти ще бъдат изключени от процесите в страната, ще бъдат маргинализирани или изгонени в чужбина в този особено важен за развитието на Република България момент.

VI. НАМО счита за необоснована и неуместна предвидената в §9 и §11 на ЗИД на ЗДС подмяна на действащия принцип за назначаване на висши кадри в Министерството на външните работи чрез конкурс с процедурата „подбор”. По този начин се прави опит да се избегне поставянето на ясни, точни и обективни публични критерии за заемане на една или друга длъжност в Министерството на външните работи и мисиите в чужбина. За разлика от конкурсната процедура, в хода на която обективно се оценяват професионалните и ръководните качества на съответния кандидат, съобразно условия и ред, определени с наредба, издадена от министъра на външните работи (чл.26, ал.4 от Закона за дипломатическата служба), подборът, предвиден в ЗИД на ЗДС да се осъществява от министъра на външните работи, не гарантира обективен процес, тъй като не са предвидени никакви правила за неговото организиране. Опасяваме се, че подборът и разширяването на правомощията на министъра могат да доведат до политизиране на дипломатическата

служба. Впрочем, опитът с „подбора“ на генерални консули, назначени от действащото правителство, доказва легитимността на тази наша тревога.

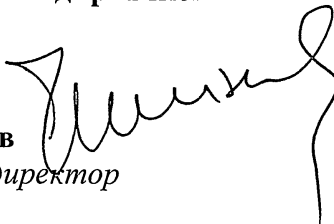
УВАЖАЕМИ ГОСПОЖИ И ГОСПОДА КОНСТИТУЦИОННИ СЪДИИ,

Във ветото на президента Георги Първанов и в искането от група народни депутати се цитират достатъчно международни документи и договори, които задължават нашата страна да не допуска лустрация и дискриминация. Следва да се посочи, че един от принципите на международното право е *Pacta sunt servanda*. Единствено при спазването му една държава се приема като предсказуема от нейните партньори, а нейното правителство получава международно доверие. Поради това, Управителният съвет на Националната асоциация за международни отношения подкрепя искането на група народни представители за обявяване противоконституционност и несъответствие с общопризнатите норми на международното право и международните договори на ЗИД на ЗДС.

На основание гореизложеното считаме, че принципите и същността на Закона за изменение и допълнение на Закона за дипломатическата служба (обн., ДВ, бр. 69 от 08.09.2011 г.) в тяхната цялост противоречат на Конституцията на Република България и относимите международни актове и договори, представляващи основата на правовия мир, поради което законът, следвайки практиката на Конституционния съд на Република България, следва да бъде обявен изцяло за противоконституционен.

10.10.2011 г., София

Проф. д-р Александър Янков
Председател

Чавдар Минчев
Изпълнителен директор